

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و ...

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نمایه مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۹۸/۹۰۰۱۴ رده بندی کنگره: ج ۵۶/۶۱۱۰

بررسی اثر آموزش مجازی بر یادگیری دانش آموزان

از دیدگاه انگیزش تحصیلی

لیلی شیرینی گیلانی فرزانه مرادی بصام آذر مهتابی

فرهیختگان جامعه علمی اداره آموزش و پرورش اسلام آباد غرب، کرمانشاه

چکیده

آموزش مجازی به عنوان یکی از رویکردهای نوین آموزشی، طی سالهای اخیر جایگاه ویژه‌ای در نظام‌های آموزشی یافته و نقش مهمی در تداوم فرایند یاددهی-یادگیری ایفا کرده است. با وجود مزایای متعدد این شیوه آموزشی، پیامدهای روان‌شناختی آن، به‌ویژه در حوزه انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان، نیازمند بررسی دقیق و عمیق است. انگیزه یادگیری یکی از عوامل کلیدی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان به شمار می‌رود و تغییر بستر آموزش از حضوری به مجازی می‌تواند ساختار انگیزشی یادگیری را به گونه‌ای متفاوت تحت تأثیر قرار دهد. هدف پژوهش حاضر، بررسی و تحلیل اثر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان از دیدگاه انگیزش تحصیلی است. این پژوهش با رویکردی توصیفی-تحلیلی و بر پایه مطالعات کتابخانه‌ای انجام شده است. در این راستا، با مرور و تحلیل منابع علمی فارسی و لاتین، مفاهیم آموزش مجازی، انگیزه یادگیری و نظریه‌های مهم انگیزش تحصیلی تبیین شده و سپس تأثیر آموزش مجازی بر انگیزه درونی و بیرونی دانش‌آموزان مورد واکاوی قرار گرفته است. یافته‌های تحلیلی نشان می‌دهد که آموزش مجازی می‌تواند در صورت طراحی آموزشی مناسب، از طریق افزایش خودمختاری یادگیرنده، ارائه بازخوردهای سازنده و ایجاد تعامل آموزشی، به تقویت انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان منجر شود. در مقابل، ضعف در تعامل، یکنواختی محتوا و تمرکز افراطی بر

ارزشیابی‌های نمره‌محور می‌تواند موجب کاهش انگیزه یادگیری گردد. نتایج پژوهش حاکی از آن است که موفقیت آموزش مجازی مستلزم توجه هم‌زمان به ابعاد شناختی و انگیزشی یادگیری است. بر این اساس، طراحی محیط‌های یادگیری مجازی با رویکرد انگیزه‌بخش و تقویت نقش حمایتی معلم، می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و ارتقای انگیزه یادگیری دانش‌آموزان کمک کند.

واژگان کلیدی: آموزش مجازی، انگیزه یادگیری، انگیزش تحصیلی، دانش‌آموزان، آموزش الکترونیکی

انگیزه یادگیری یکی از اساسی‌ترین عوامل مؤثر بر فرایند یاددهی-یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان محسوب می‌شود. پژوهشگران حوزه تعلیم و تربیت بر این باورند که یادگیری مؤثر زمانی تحقق می‌یابد که فراگیران از انگیزه کافی برای مشارکت فعال در فعالیت‌های آموزشی برخوردار باشند. به بیان دیگر، انگیزه یادگیری نیروی محرکه‌ای است که رفتارهای تحصیلی دانش‌آموزان را جهت‌دهی کرده و میزان تلاش، پشتکار و درگیری شناختی آنان را تعیین می‌کند (سیف، ۱۳۹۹). مطالعات مختلف نشان داده‌اند که دانش‌آموزان با انگیزه بالا، عملکرد تحصیلی مطلوب‌تری داشته و در برابر موانع و دشواری‌های یادگیری، مقاومت بیشتری از خود نشان می‌دهند (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

در سال‌های اخیر، آموزش مجازی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین تحولات نظام‌های آموزشی، جایگاه ویژه‌ای در فرایند آموزش یافته است. بهره‌گیری از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، امکان ارائه آموزش در قالب‌های متنوع و انعطاف‌پذیر را فراهم کرده و موجب تغییر در نقش معلم، دانش‌آموز و محیط یادگیری شده است (مور، دیکسون-دیان و گالی، ۲۰۱۱). در نظام آموزشی ایران نیز آموزش مجازی به تدریج به‌عنوان مکمل یا جایگزین آموزش حضوری مورد استفاده قرار گرفته و

بر این اساس، مسئله اصلی مقاله حاضر، بررسی و تحلیل اثر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان از دیدگاه انگیزش تحصیلی است. این مقاله با رویکردی توصیفی-تحلیلی و بر پایه مطالعات کتابخانه‌ای، می‌کوشد ضمن تبیین مفاهیم نظری مرتبط، چالش‌ها و فرصت‌های

آموزش مجازی را در چارچوب نظریه‌های انگیزشی مورد واکاوی قرار دهد. ساختار مقاله بدین صورت است که پس از ارائه مبانی نظری آموزش مجازی و انگیزش تحصیلی، به تحلیل رابطه میان این دو پرداخته شده و در نهایت، نتایج، دلالت‌های آموزشی و پیشنهادهایی برای بهبود کیفیت آموزش مجازی ارائه می‌شود.

۱. بیان مسئله

محیط‌های آموزش مجازی، علی‌رغم مزایایی مانند انعطاف‌پذیری زمانی و مکانی و دسترسی گسترده به منابع آموزشی، با چالش‌های متعددی در حوزه یادگیری دانش‌آموزان همراه هستند. یکی از مهم‌ترین این چالش‌ها، کاهش تعاملات چهره‌به‌چهره، محدود شدن ارتباط عاطفی میان معلم و دانش‌آموز و ضعف در بازخورد فوری است؛ عواملی که می‌توانند کیفیت یادگیری را تحت تأثیر قرار دهند (مور، دیکسون-دیان و گالی، ۲۰۱۱). در چنین محیط‌هایی، یادگیری بیش از پیش به خودتنظیمی، مسئولیت‌پذیری و انگیزه درونی دانش‌آموزان وابسته می‌شود؛ در حالی که بسیاری از دانش‌آموزان در سنین مدرسه هنوز مهارت‌های لازم برای مدیریت مستقل یادگیری خود را به‌طور کامل کسب نکرده‌اند (سیف، ۱۳۹۹).

از سوی دیگر، تغییر ناگهانی یا گسترده شیوه آموزش از حضوری به غیرحضوری، می‌تواند موجب دگرگونی در انگیزه یادگیری دانش‌آموزان شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در آموزش غیرحضوری، برخی دانش‌آموزان به دلیل کاهش نظارت مستقیم، یکنواختی فعالیت‌های آموزشی و احساس انزوا، دچار افت انگیزه تحصیلی می‌شوند، در حالی که برخی دیگر ممکن است به واسطه افزایش احساس استقلال و کنترل بر یادگیری، انگیزه بیشتری تجربه کنند (دسی و رایان، ۲۰۰۰). این تفاوت‌ها نشان می‌دهد که آموزش مجازی تأثیری یکسان بر همه دانش‌آموزان ندارد و بررسی آن نیازمند توجه به سازوکارهای انگیزشی یادگیری است. مطالعات داخلی نیز حاکی از

بر این اساس، مسئله اصلی مقاله حاضر آن است که آموزش مجازی چگونه و از چه سازوکارهایی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد و این تأثیرات چگونه می‌توانند در چارچوب نظریه‌های انگیزش تحصیلی تبیین شوند؟ پاسخ به این پرسش می‌تواند درک عمیق‌تری از پیامدهای روان‌شناختی آموزش مجازی فراهم کرده و زمینه‌ساز بهبود طراحی و اجرای این نوع آموزش، در نظام آموزش، باشد.

۲. اهداف پژوهش

هدف‌گذاری در پژوهش‌های آموزشی، نقش مهمی در جهت‌دهی به فرایند تحلیل و تفسیر مفاهیم ایفا می‌کند. با توجه به اهمیت انگیزه یادگیری در محیط‌های آموزش مجازی و نقش تعیین‌کننده انگیزش تحصیلی در رفتارهای یادگیری دانش‌آموزان، پژوهش حاضر با هدف تبیین و تحلیل ابعاد انگیزشی آموزش مجازی طراحی شده است. این پژوهش می‌کوشد با اتکا به مبانی نظری روان‌شناسی تربیتی و مطالعات پیشین، تصویری جامع از تأثیر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان ارائه دهد (سیف، ۱۳۹۹؛ دسی و رایان، ۲۰۰۰).

۳.۱ هدف کلی پژوهش

هدف کلی این پژوهش، بررسی و تحلیل اثر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان از دیدگاه انگیزش تحصیلی است. در این راستا، مقاله تلاش می‌کند با رویکردی توصیفی-تحلیلی، سازوکارهای انگیزشی مؤثر بر یادگیری دانش‌آموزان در محیط‌های آموزش مجازی را شناسایی کرده و این پدیده را در چارچوب نظریه‌های معتبر انگیزش تحصیلی تبیین کند.

۳.۲ اهداف فرعی پژوهش

به‌منظور دستیابی به هدف کلی، اهداف فرعی زیر در این پژوهش دنبال می‌شوند:

۱. تبیین مفهوم و ابعاد انگیزش تحصیلی در چارچوب نظریه‌های روان‌شناسی تربیتی و ارتباط آن با انگیزه یادگیری دانش‌آموزان.
۲. بررسی ویژگی‌ها و الزامات آموزش مجازی و نقش آن‌ها در شکل‌گیری یا تضعیف انگیزه یادگیری.

منابع، امکان دستیابی به دیدگاه‌های مختلف و جامع در زمینه موضوع پژوهش را فراهم کرده است (حسینی، ۱۳۹۷).

تحلیل منابع و متون علمی با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی انجام شده است. در این فرایند، ابتدا مفاهیم کلیدی مرتبط با آموزش مجازی، انگیزه یادگیری و انگیزش تحصیلی شناسایی و استخراج شدند. سپس دیدگاه‌ها و یافته‌های پژوهش‌های پیشین در چارچوب نظریه‌های انگیزشی، به‌ویژه نظریه خودتعیین‌گری و مدل‌های انگیزشی یادگیری، مورد بررسی و مقایسه قرار گرفتند. در نهایت، با تلفیق و تفسیر نظام‌مند این دیدگاه‌ها، چالش‌ها و فرصت‌های آموزش مجازی از منظر انگیزشی تحلیل و تبیین شدند (دسی و رایان، ۲۰۰۰؛ کمر، ۲۰۱۰).

در انتخاب منابع مورد استفاده، معیارهایی همچون اعتبار علمی، ارتباط مستقیم با موضوع پژوهش و به‌روز بودن مدنظر قرار گرفته است. اولویت با کتب دانشگاهی معتبر و مقالات منتشرشده در نشریات علمی-پژوهشی داخلی و بین‌المللی بوده است. همچنین، به‌منظور ایجاد تعادل میان دیدگاه‌های بومی و جهانی، از ترکیبی از منابع فارسی و لاتین استفاده شده است. این رویکرد موجب شده است که تحلیل ارائه‌شده، از پشتوانه نظری معتبر برخوردار بوده و قابلیت تعمیم مفهومی در حوزه آموزش و انگیزش تحصیلی را داشته باشد (مور، دیکسون-دیان و گالی، ۲۰۱۱).

۴. مبانی نظری و مفهومی پژوهش

بررسی علمی پدیده‌های آموزشی مستلزم تکیه بر مبانی نظری و مفهومی روشن و منسجم است؛ زیرا چارچوب نظری، نحوه تفسیر مفاهیم، تحلیل روابط و درک عمیق‌تر از متغیرهای پژوهش را امکان‌پذیر می‌سازد. در پژوهش حاضر که به بررسی اثر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان از دیدگاه انگیزش تحصیلی می‌پردازد، تبیین دقیق مفاهیم بنیادین و نظریه‌های مرتبط، نقش اساسی در تحلیل یافته‌ها و استنتاج‌های نظری ایفا می‌کند. بدون اتکا به مبانی

نظری معتبر، بررسی آموزش مجازی صرفاً به توصیف ظاهری آن محدود شده و ابعاد روان‌شناختی و انگیزشی یادگیری نادیده گرفته می‌شود (سیف، ۱۳۹۹).

مبانی نظری این پژوهش بر دو مفهوم محوری «آموزش مجازی» و «انگیزش تحصیلی» استوار است. آموزش مجازی به عنوان یک رویکرد نوین آموزشی، ساختار، نقش‌ها و تعاملات آموزشی را دگرگون کرده و زمینه‌ساز تغییر در تجربه یادگیری دانش‌آموزان شده است. این تغییرات، تنها محدود به شیوه ارائه محتوا نیست، بلکه بر نحوه مشارکت، خودتنظیمی، تعامل اجتماعی و در نهایت انگیزه یادگیری فراگیران تأثیر می‌گذارد (مور، دیکسون-دیان و گالی، ۲۰۱۱). از این رو، تحلیل آموزش مجازی نیازمند نگاهی فراتر از جنبه‌های فنی و توجه به پیامدهای تربیتی و روان‌شناختی آن است.

در سوی دیگر، انگیزش تحصیلی به عنوان یکی از مهم‌ترین سازه‌های روان‌شناسی تربیتی، چارچوبی نظری برای تبیین رفتارهای یادگیری دانش‌آموزان فراهم می‌آورد. نظریه‌های انگیزشی معاصر، از جمله نظریه خودتعیین‌گری و الگوهای انگیزش یادگیری، بر نقش محیط آموزشی در برانگیختن، هدایت و تداوم رفتارهای تحصیلی تأکید دارند (دسی و رایان، ۲۰۰۰؛ کالر، ۲۰۱۰). بر این اساس، محیط‌های یادگیری مجازی می‌توانند در صورت طراحی مناسب، زمینه تقویت انگیزه درونی و احساس شایستگی دانش‌آموزان را فراهم کنند یا در صورت ضعف در تعامل و حمایت آموزشی، به تضعیف انگیزش تحصیلی منجر شوند.

از منظر مفهومی، پیوند میان آموزش مجازی و انگیزش تحصیلی، نقطه تمرکز این پژوهش را شکل می‌دهد. بررسی این پیوند مستلزم آن است که ابتدا مفاهیم آموزش مجازی، ویژگی‌ها و انواع آن به طور دقیق تبیین شوند و سپس در پرتو نظریه‌های انگیزشی، پیامدهای آن بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان مورد تحلیل قرار گیرد. از این رو، در این بخش تلاش می‌شود با مرور دیدگاه‌های نظری و پژوهش‌های پیشین، چارچوبی مفهومی برای تحلیل اثر آموزش مجازی بر

انگیزه یادگیری فراهم شود؛ چارچوبی که مبنای بحث‌های تحلیلی بخش‌های بعدی مقاله قرار خواهد گرفت.

۴.۱ مفهوم آموزش مجازی

آموزش مجازی به عنوان یکی از رویکردهای نوین آموزشی، به شیوه‌ای از یاددهی-یادگیری اطلاق می‌شود که در آن فرایند آموزش با بهره‌گیری از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و بدون الزام به حضور فیزیکی هم‌زمان معلم و یادگیرنده انجام می‌گیرد. در این نوع آموزش، محتوا، تعاملات آموزشی و ارزشیابی‌ها از طریق بسترهای الکترونیکی و آنلاین ارائه می‌شوند و یادگیرنده می‌تواند متناسب با شرایط خود، زمان و مکان یادگیری را تا حدی مدیریت کند (مور، دیکسون-دیان و گالی، ۲۰۱۱). در منابع فارسی نیز آموزش مجازی به عنوان شکلی از آموزش الکترونیکی معرفی می‌شود که هدف آن تسهیل یادگیری از راه دور و افزایش دسترسی به آموزش با استفاده از فناوری‌های دیجیتال است (حسینی، ۱۳۹۷).

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های آموزش مجازی، انعطاف‌پذیری در زمان و مکان یادگیری است که می‌تواند فرصت‌های جدیدی برای دانش‌آموزان فراهم آورد. علاوه بر این، آموزش مجازی معمولاً با تنوع در شیوه ارائه محتوا، استفاده از رسانه‌های چندگانه، امکان بازبینی مطالب و دسترسی به منابع گسترده همراه است. از سوی دیگر، این نوع آموزش مستلزم سطح بالاتری از خودتنظیمی، مسئولیت‌پذیری و مدیریت یادگیری از سوی دانش‌آموزان است؛ ویژگی‌ای که می‌تواند هم به عنوان فرصت و هم به عنوان چالش تلقی شود (سیف، ۱۳۹۹). آموزش مجازی از نظر ساختار نیز به انواع مختلفی تقسیم می‌شود که از جمله آن‌ها می‌توان به آموزش کاملاً آنلاین، آموزش نیمه‌حضور (ترکیبی) و آموزش غیرهم‌زمان و هم‌زمان اشاره کرد. هر یک از این انواع، میزان متفاوتی از تعامل، استقلال یادگیرنده و نقش معلم را در بر می‌گیرند (آلن و سیمن، ۲۰۱۷).

انگیزه یادگیری یکی از مفاهیم بنیادی در روان‌شناسی تربیتی است که به مجموعه‌ای از فرایندهای درونی و بیرونی اشاره دارد که رفتارهای یادگیری را آغاز، هدایت و تداوم می‌بخشد. این سازه روان‌شناختی تعیین می‌کند که دانش‌آموزان چرا، چگونه و با چه میزان تلاش در

فعالیت های آموزشی مشارکت می کنند. به بیان دیگر، انگیزه یادگیری نیروی محرکه ای است که یادگیرنده را به سوی کسب دانش، مهارت و تجربه های آموزشی سوق می دهد (سیف، ۱۳۹۹). پژوهش های متعدد نشان داده اند که بدون وجود انگیزه کافی، حتی توانایی های شناختی بالا نیز نمی توانند به یادگیری مؤثر و پایدار منجر شوند (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

در ادبیات روان شناسی تربیتی، انگیزه یادگیری معمولاً به دو نوع اصلی انگیزه درونی و انگیزه بیرونی تقسیم می شود. انگیزه درونی زمانی شکل می گیرد که فرد به دلیل علاقه، لذت یا ارزش ذاتی فعالیت یادگیری، در آن مشارکت می کند. در این حالت، یادگیری خود به عنوان هدف تلقی می شود و احساس شایستگی و خودمختاری نقش مهمی در تداوم آن ایفا می کند (دسی و رایان، ۲۰۰۰). در مقابل، انگیزه بیرونی زمانی مطرح می شود که یادگیری به منظور دستیابی به پاداش های بیرونی یا اجتناب از پیامدهای منفی صورت می گیرد؛ عواملی مانند نمره، تشویق، تأیید اجتماعی یا اجبار می توانند در این نوع انگیزه نقش داشته باشند (سیف، ۱۳۹۹). هرچند انگیزه بیرونی نیز می تواند رفتار یادگیری را فعال کند، اما پژوهش ها نشان می دهند که پایداری و عمق یادگیری در انگیزه درونی معمولاً بیشتر است (رایان و دسی، ۲۰۲۰).

نقش انگیزه یادگیری در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به طور گسترده در مطالعات داخلی و خارجی مورد تأیید قرار گرفته است. دانش آموزان با سطح بالای انگیزه یادگیری، معمولاً اهداف تحصیلی روشنتری دارند، تلاش بیشتری برای درک مطالب از خود نشان می دهند و در مواجهه با چالش های آموزشی، راهبردهای مؤثرتری به کار می گیرند (شانک و همکاران، ۲۰۱۴). در پژوهش های داخلی نیز رابطه معناداری میان انگیزه یادگیری و عملکرد تحصیلی گزارش شده است و انگیزه به عنوان یکی از پیش بین های مهم موفقیت تحصیلی دانش آموزان معرفی شده است (خرمایی و سیف، ۱۳۹۶). از این منظر، انگیزه یادگیری نه تنها بر میزان پیشرفت تحصیلی اثرگذار است، بلکه کیفیت یادگیری، عمق پردازش شناختی و نگرش دانش آموزان نسبت به آموزش را نیز تحت تأثیر قرار می دهد.

با توجه به اهمیت انگیزه یادگیری در موفقیت تحصیلی، محیط‌های آموزشی نقش تعیین‌کننده‌ای در تقویت یا تضعیف این سازه دارند. شیوه‌های تدریس، نوع تعامل معلم و دانش‌آموز، بازخوردهای آموزشی و فضای یادگیری، همگی می‌توانند بر انگیزه یادگیری اثر بگذارند (کلی، ۲۰۱۰). در نتیجه، بررسی انگیزه یادگیری در بستر آموزش مجازی، به‌ویژه در میان دانش‌آموزان، اهمیت ویژه‌ای می‌یابد؛ چراکه ویژگی‌های خاص این نوع آموزش می‌تواند ساختار انگیزشی یادگیری را به‌گونه‌ای متفاوت از آموزش حضوری تحت تأثیر قرار دهد.

۴.۳ انگیزش تحصیلی

انگیزش تحصیلی به مجموعه‌ای از فرایندهای روان‌شناختی اطلاق می‌شود که آغاز، جهت‌دهی و تداوم رفتارهای یادگیری دانش‌آموزان را در بافت آموزشی توضیح می‌دهد. این سازه تعیین می‌کند که دانش‌آموزان با چه میزان علاقه، پشتکار و تعهد در فعالیت‌های تحصیلی مشارکت می‌کنند و تا چه اندازه در دستیابی به اهداف آموزشی خود موفق می‌شوند. به بیان دیگر، انگیزش تحصیلی پیوندی اساسی میان توانایی‌های شناختی و عملکرد تحصیلی ایجاد می‌کند و بدون آن، حتی برخورداری از منابع آموزشی مناسب نیز نمی‌تواند به یادگیری مؤثر منجر شود (سیف، ۱۳۹۹). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که سطوح بالاتر انگیزش تحصیلی با درگیری شناختی بیشتر، استفاده از راهبردهای یادگیری عمیق‌تر و پیشرفت تحصیلی بالاتر همراه است (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

یکی از نظریه‌های محوری در تبیین انگیزش تحصیلی، نظریه خودتعیین‌گری است که توسط دسی و رایان ارائه شده است. این نظریه بر این فرض استوار است که انسان‌ها به‌طور فطری تمایل به رشد، یادگیری و پیشرفت دارند و کیفیت انگیزش آن‌ها به میزان ارضای نیازهای روان‌شناختی بنیادین وابسته است. این نیازها شامل خودمختاری (احساس اختیار در یادگیری)، شایستگی (احساس توانمندی) و ارتباط (احساس تعلق به دیگران) هستند (دسی و رایان، ۲۰۰۰).

در محیط‌های آموزشی، زمانی که این نیازها برآورده شوند، انگیزش درونی دانش‌آموزان تقویت شده و یادگیری پایدارتر می‌شود. از این منظر، آموزش مجازی می‌تواند در صورت طراحی مناسب، فرصت‌هایی برای افزایش خودمختاری فراهم آورد، اما در صورت ضعف در تعامل اجتماعی، ممکن است نیاز به ارتباط را به خوبی تأمین نکند.

نظریه انتظار-ارزش یکی دیگر از چارچوب‌های مهم در تبیین انگیزش تحصیلی است که بر نقش باورهای شناختی دانش‌آموزان تأکید دارد. بر اساس این نظریه، انگیزه فرد برای انجام یک فعالیت آموزشی به دو مؤلفه اصلی وابسته است: انتظار موفقیت در انجام آن فعالیت و ارزشی که فرد برای آن قائل است (ویگفیلد و اکلس، ۲۰۰۰). اگر دانش‌آموزان باور داشته باشند که می‌توانند در یک تکلیف آموزشی موفق شوند و آن تکلیف را ارزشمند، مفید یا لذت‌بخش بدانند، احتمال مشارکت فعال آن‌ها افزایش می‌یابد. در آموزش مجازی، عواملی مانند وضوح اهداف آموزشی، بازخورد مناسب و ارتباط محتوای آموزشی با زندگی واقعی دانش‌آموزان می‌توانند نقش مهمی در تقویت مؤلفه‌های انتظار و ارزش ایفا کنند.

نظریه هدف‌گرایی نیز به عنوان یکی از نظریه‌های پرکاربرد انگیزش تحصیلی، بر نوع اهدافی که دانش‌آموزان در موقعیت‌های یادگیری دنبال می‌کنند تمرکز دارد. این نظریه میان اهداف تسلط‌محور و عملکردمحور تمایز قائل می‌شود. دانش‌آموزانی که اهداف تسلط‌محور دارند، یادگیری و فهم عمیق مطالب را هدف اصلی خود می‌دانند، در حالی که دانش‌آموزان با اهداف عملکردمحور بیشتر به مقایسه با دیگران و کسب نمره یا تأیید بیرونی توجه دارند (الیوت و موراایاما، ۲۰۰۸). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که اهداف تسلط‌محور معمولاً با انگیزش پایدارتر، راهبردهای یادگیری عمیق‌تر و تاب‌آوری بیشتر در برابر شکست همراه هستند. در محیط‌های آموزش مجازی، نحوه طراحی فعالیت‌ها و ارزشیابی‌ها می‌تواند نقش مهمی در جهت‌دهی اهداف تحصیلی دانش‌آموزان ایفا کند.

در مجموع، نظریه‌های انگیزش تحصیلی چارچوبی نظری فراهم می‌کند که از طریق آن می‌توان رفتارهای یادگیری دانش‌آموزان در محیط‌های آموزش مجازی را تحلیل کرد. درک این نظریه‌ها به پژوهشگران و برنامه‌ریزان آموزشی کمک می‌کند تا پیامدهای انگیزشی آموزش مجازی را بهتر شناسایی کرده و راهکارهایی برای تقویت انگیزه یادگیری دانش‌آموزان ارائه دهند.

۵. آموزش مجازی و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان

آموزش مجازی به عنوان یک محیط یادگیری نوین، ساختار انگیزشی یادگیری دانش‌آموزان را به گونه‌ای متفاوت از آموزش حضوری تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این نوع آموزش، نحوه تعامل، میزان حمایت آموزشی، شیوه ارزشیابی و کیفیت بازخوردها تغییر می‌کند و همین امر می‌تواند پیامدهای متفاوتی برای انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان به همراه داشته باشد. پژوهش‌های حوزه روان‌شناسی تربیتی نشان می‌دهند که محیط‌های یادگیری مجازی نه تنها بر فرایندهای شناختی، بلکه بر ابعاد انگیزشی یادگیری نیز اثرگذارند و می‌توانند موجب تقویت یا تضعیف انگیزه تحصیلی شوند (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

از منظر نظری، انگیزش تحصیلی در آموزش مجازی تحت تأثیر تعامل میان ویژگی‌های محیط یادگیری و نیازهای روان‌شناختی دانش‌آموزان قرار دارد. نظریه‌های انگیزشی، به ویژه نظریه خودتعیین‌گری، بر این نکته تأکید دارند که کیفیت انگیزش یادگیری به میزان ارضای نیازهای خودمختاری، شایستگی و ارتباط وابسته است (دسی و رایان، ۲۰۰۰). در آموزش مجازی، اگرچه امکان افزایش استقلال یادگیرنده فراهم می‌شود، اما در صورت ضعف در تعامل انسانی و حمایت آموزشی، ممکن است انگیزش تحصیلی دچار آسیب شود. از این رو، تحلیل آموزش مجازی و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مستلزم توجه هم‌زمان به ابعاد درونی و بیرونی انگیزش است.

در این چارچوب، آموزش مجازی می‌تواند از طریق سازوکارهای مختلفی بر انگیزش تحصیلی اثر بگذارد؛ از یک سو با ایجاد فرصت‌هایی برای مشارکت فعال، بازبینی محتوا و یادگیری خودراهبر،

و از سوی دیگر از طریق نحوه نقش آفرینی معلم، شیوه ارزشیابی، بازخوردهای آموزشی و عوامل محیطی. بنابراین، در ادامه، تأثیر آموزش مجازی بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان با تمرکز بر مؤلفه های انگیزشی مورد بررسی قرار می گیرد.

۵.۱ نقش معلم، بازخورد و عوامل محیطی در انگیزه بیرونی دانش آموزان

در محیط های آموزش مجازی، نقش معلم در شکل گیری و حفظ انگیزه تحصیلی دانش آموزان اهمیت ویژه ای دارد. برخلاف آموزش حضوری که حضور فیزیکی معلم به طور طبیعی نوعی نظارت و هدایت ایجاد می کند، در آموزش مجازی این نقش باید به صورت آگاهانه و هدفمند ایفا شود. پژوهش ها نشان می دهند که حمایت آموزشی معلم، شفاف سازی اهداف، سازمان دهی مناسب محتوا و ایجاد تعامل مستمر، از عوامل مؤثر در تقویت انگیزه بیرونی دانش آموزان در محیط های مجازی هستند (کلر، ۲۰۱۰). در غیاب چنین نقشی، دانش آموزان ممکن است احساس رهاشدگی کرده و انگیزه لازم برای پیگیری فعالیت های آموزشی را از دست بدهند.

بازخورد و ارزشیابی نیز از مهم ترین مؤلفه های انگیزه بیرونی در آموزش مجازی به شمار می روند. بازخورد به موقع، مشخص و سازنده می تواند دانش آموزان را نسبت به پیشرفت خود آگاه ساخته و آنان را به ادامه تلاش ترغیب کند. در آموزش مجازی، استفاده از بازخوردهای الکترونیکی، آزمون های آنلاین و ارزشیابی های تکوینی می تواند نقش مهمی در حفظ انگیزه تحصیلی ایفا کند، به شرط آنکه ارزشیابی صرفاً نمره محور نبوده و جنبه های یادگیری و پیشرفت فردی دانش آموزان را نیز مدنظر قرار دهد (سیف، ۱۳۹۹). مطالعات نشان داده اند که ارزشیابی های حمایتی و فرایند محور، نسبت به ارزشیابی های تنبیهی، تأثیر مثبت تری بر انگیزه تحصیلی دارند (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

علاوه بر این، مشوق ها و عوامل محیطی در آموزش مجازی نقش قابل توجهی در تقویت انگیزه بیرونی دانش آموزان ایفا می کنند. عواملی مانند تشویق کلامی، امتیازدهی، بازخورد مثبت، طراحی

جذاب محیط یادگیری و استفاده از ابزارهای تعاملی می‌توانند مشارکت دانش‌آموزان را افزایش دهند. با این حال، پژوهشگران هشدار می‌دهند که اتکای بیش از حد به مشوق‌های بیرونی ممکن است به تضعیف انگیزه درونی منجر شود؛ از این رو، استفاده متعادل و هدفمند از این عوامل ضروری است (دسی و رایان، ۲۰۰۰). در مجموع، کیفیت نقش معلم، شیوه بازخورد و شرایط محیطی آموزش مجازی، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری انگیزه بیرونی دانش‌آموزان دارد.

۵.۲ تأثیر آموزش مجازی بر انگیزه بیرونی

انگیزه بیرونی در فرایند یادگیری به عواملی اطلاق می‌شود که خارج از فرد قرار دارند و رفتارهای تحصیلی را از طریق پاداش‌ها، بازخوردها، انتظارات و فشارهای محیطی هدایت می‌کنند. در آموزش مجازی، ساختار این عوامل دستخوش تغییر می‌شود و نقش عناصر بیرونی در برانگیختن و تداوم یادگیری دانش‌آموزان اهمیت بیشتری می‌یابد. از آنجا که در محیط‌های غیرحضوری نظارت مستقیم کاهش می‌یابد، کیفیت عوامل بیرونی مانند هدایت معلم، ارزشیابی آموزشی و شرایط محیط یادگیری می‌تواند تأثیر تعیین‌کننده‌ای بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

نقش معلم در آموزش مجازی، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های انگیزه بیرونی دانش‌آموزان به شمار می‌رود. معلم در محیط‌های مجازی نه تنها مسئول انتقال محتوا، بلکه نقش تسهیل‌گر، هدایت‌کننده و حامی فرایند یادگیری را بر عهده دارد. نحوه برقراری ارتباط، میزان دسترس‌پذیری، تشویق کلامی و ایجاد تعامل منظم می‌تواند دانش‌آموزان را به مشارکت فعال در فعالیت‌های آموزشی ترغیب کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که حضور آموزشی فعال معلم در کلاس‌های مجازی، احساس مسئولیت و تعهد تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش داده و به تقویت

انگیزه بیرونی آنان کمک می‌کند (کلر، ۲۰۱۰). در مقابل، ضعف در نقش‌آفرینی معلم می‌تواند به کاهش پیگیری فعالیت‌ها و افت انگیزه تحصیلی منجر شود.

بازخورد و ارزشیابی نیز از مهم‌ترین ابزارهای تقویت انگیزه بیرونی در آموزش مجازی محسوب می‌شوند. بازخوردهای به‌موقع، روشن و سازنده به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا از میزان پیشرفت خود آگاه شوند و برای بهبود عملکرد تحصیلی تلاش بیشتری نشان دهند. در محیط‌های مجازی، استفاده از ارزشیابی‌های تکوینی، آزمون‌های آنلاین و بازخوردهای نوشتاری یا صوتی می‌تواند نقش مؤثری در حفظ انگیزه تحصیلی ایفا کند، به‌ویژه زمانی که ارزشیابی‌ها فرایندمحور بوده و صرفاً به نمره نهایی محدود نشوند (سیف، ۱۳۹۹). پژوهش‌ها حاکی از آن است که بازخوردهای حمایتی نسبت به بازخوردهای تنبیهی، اثر مثبت‌تری بر انگیزه بیرونی و نگرش دانش‌آموزان نسبت به یادگیری دارند (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

علاوه بر این، مشوق‌ها و عوامل محیطی در آموزش مجازی می‌توانند به‌عنوان محرک‌های بیرونی یادگیری عمل کنند. عواملی نظیر تشویق کلامی، امتیازدهی، نشان‌های انگیزشی، طراحی جذاب محیط یادگیری و استفاده از ابزارهای تعاملی می‌توانند مشارکت دانش‌آموزان را افزایش دهند. با این حال، پژوهشگران تأکید دارند که استفاده افراطی از مشوق‌های بیرونی ممکن است موجب وابستگی دانش‌آموزان به پاداش‌ها شده و انگیزه درونی آنان را تضعیف کند؛ بنابراین، به‌کارگیری این عوامل باید آگاهانه و در راستای حمایت از یادگیری معنادار انجام شود (دسی و رایان، ۲۰۰۰). در مجموع، آموزش مجازی زمانی می‌تواند انگیزه بیرونی دانش‌آموزان را تقویت کند که نقش معلم، نظام بازخورد و شرایط محیطی آن به‌صورت هدفمند و حمایتی طراحی شده باشند.

۶. چالش‌ها و فرصت‌های آموزش مجازی از منظر انگیزش تحصیلی

آموزش مجازی در کنار مزایای ساختاری و فناوری، با چالش‌ها و فرصت‌هایی همراه است که می‌تواند به‌طور مستقیم بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان اثر بگذارد. از منظر روان‌شناسی تربیتی، تجربه یادگیری در محیط‌های مجازی، ماهیتی متفاوت از آموزش حضوری دارد و همین تفاوت‌ها می‌توانند سازوکارهای انگیزشی یادگیری را دستخوش تغییر کنند. شناسایی این چالش‌ها و فرصت‌ها، پیش‌شرطی اساسی برای طراحی محیط‌های یادگیری مجازی اثربخش و انگیزه‌بخش محسوب می‌شود (شانک و همکاران، ۲۰۱۴).

یکی از مهم‌ترین چالش‌های روان‌شناختی آموزش مجازی، کاهش احساس تعلق و ارتباط اجتماعی در میان دانش‌آموزان است. نبود تعامل چهره‌به‌چهره و فاصله فیزیکی از معلم و همسالان می‌تواند احساس انزوا، بی‌انگیزگی و کاهش درگیری تحصیلی را به دنبال داشته باشد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که ضعف در برقراری ارتباط اجتماعی، یکی از عوامل مؤثر در کاهش انگیزش تحصیلی و مشارکت فعال دانش‌آموزان در آموزش غیرحضوری است (دسی و رایان، ۲۰۰۰). افزون بر این، افزایش بار شناختی ناشی از کار با فناوری‌ها، خستگی ذهنی و کاهش تمرکز نیز از دیگر چالش‌های روان‌شناختی آموزش مجازی به شمار می‌روند که می‌توانند انگیزه یادگیری را تضعیف کنند (سیف، ۱۳۹۹).

در کنار چالش‌های روان‌شناختی، چالش‌های آموزشی و ارتباطی نیز نقش مهمی در شکل‌گیری انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دارند. ضعف در طراحی آموزشی، یکنواختی محتوا، محدودبودن تعامل دوسویه و تأخیر در ارائه بازخورد، از جمله عواملی هستند که می‌توانند موجب کاهش انگیزه یادگیری شوند. در آموزش مجازی، اگر فعالیت‌های آموزشی به‌صورت یک‌طرفه و مبتنی بر انتقال صرف محتوا طراحی شوند، احتمال افت مشارکت و کاهش انگیزش تحصیلی افزایش می‌یابد (مور، دیکسون-دیان و گالی، ۲۰۱۱). پژوهش‌های داخلی نیز نشان داده‌اند که نبود ارتباط

مؤثر میان معلم و دانش آموز، یکی از مهم ترین موانع انگیزشی در آموزش مجازی محسوب می شود (رحیمی و همکاران، ۱۴۰۰).

با وجود این چالش ها، آموزش مجازی دارای فرصت های بالقوه ای برای تقویت انگیزه یادگیری دانش آموزان است. انعطاف پذیری در زمان و مکان یادگیری، امکان انتخاب مسیر یادگیری و دسترسی به منابع متنوع، می تواند احساس خودمختاری و کنترل بر یادگیری را افزایش دهد؛ عاملی که در تقویت انگیزش درونی نقش بسزایی دارد (دسی و رایان، ۲۰۰۰). همچنین، استفاده از ابزارهای چندرسانه ای، فعالیت های تعاملی و یادگیری مبتنی بر فناوری می تواند جذابیت فرایند یادگیری را افزایش داده و مشارکت فعال دانش آموزان را تقویت کند (کلر، ۲۰۱۰). در صورت طراحی هدفمند، آموزش مجازی می تواند زمینه ساز یادگیری خودراهبر و مسئولیت پذیری تحصیلی شود.

در این میان، نقش خانواده و مدرسه در حمایت از انگیزش تحصیلی دانش آموزان در آموزش مجازی اهمیت ویژه ای دارد. خانواده ها با فراهم کردن محیط مناسب یادگیری، حمایت عاطفی و نظارت غیرمستقیم می توانند به حفظ انگیزه یادگیری دانش آموزان کمک کنند. از سوی دیگر، مدرسه و معلمان با ایجاد تعامل مستمر، ارائه بازخورد سازنده و طراحی فعالیت های انگیزه بخش، نقش مکمل خانواده را ایفا می کنند. پژوهش ها نشان می دهند که همکاری مؤثر میان خانواده و مدرسه، یکی از عوامل کلیدی در موفقیت آموزش مجازی و حفظ انگیزش تحصیلی دانش آموزان است (هیل و تایسون، ۲۰۰۹). بنابراین، بهره گیری هم زمان از ظرفیت های خانواده و مدرسه می تواند به کاهش چالش ها و تقویت فرصت های انگیزشی آموزش مجازی منجر شود.

۷. تحلیل و بحث

یافته های تحلیلی این پژوهش نشان می دهد که آموزش مجازی پدیده ای چندبعدی است که می تواند به صورت هم زمان بر ابعاد مختلف انگیزش تحصیلی دانش آموزان تأثیرگذار باشد. تحلیل

مقایسه یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های پیشین داخلی و خارجی نشان‌دهنده هم‌سویی قابل توجهی است. نتایج این مطالعه با یافته‌های شانک و همکاران (۲۰۱۴) هم‌راستا است که بر نقش تعامل آموزشی، بازخورد و حمایت معلم در حفظ انگیزه یادگیری تأکید دارند. همچنین، پژوهش‌های داخلی نیز نشان داده‌اند که کاهش تعامل اجتماعی و ضعف در ارتباط معلم و دانش‌آموز، از عوامل اصلی افت انگیزش تحصیلی در آموزش مجازی است (رحیمی و همکاران، ۱۴۰۰). در عین حال، برخی مطالعات بر این نکته تأکید دارند که آموزش مجازی می‌تواند با افزایش خودمختاری یادگیرنده، انگیزه درونی برخی دانش‌آموزان را تقویت کند؛ امری که در تحلیل حاضر نیز مورد تأیید قرار گرفته است (سیف، ۱۳۹۹).

از منظر پیامدهای آموزشی و تربیتی، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که موفقیت آموزش مجازی در گرو توجه هم‌زمان به ابعاد شناختی و انگیزشی یادگیری است. نادیده گرفتن انگیزش تحصیلی می‌تواند به کاهش مشارکت، افت کیفیت یادگیری و افزایش بی‌انگیزگی دانش‌آموزان منجر شود. در مقابل، طراحی محیط‌های یادگیری مجازی با رویکرد انگیزشی، تقویت نقش حمایتی معلم، ارائه بازخوردهای سازنده و ایجاد تعامل معنادار می‌تواند به ارتقای انگیزه یادگیری و بهبود پیامدهای تربیتی منجر شود. از این رو، نتایج این پژوهش می‌تواند برای معلمان، برنامه‌ریزان آموزشی و سیاست‌گذاران نظام تعلیم و تربیت، دلالت‌های کاربردی مهمی در زمینه بهبود کیفیت آموزش مجازی داشته باشد.

۸. نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی و تحلیل اثر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان از منظر انگیزش تحصیلی بود. مرور مبانی نظری و تحلیل مفهومی پژوهش‌های پیشین نشان داد که آموزش مجازی به‌عنوان یک شیوه نوین آموزشی، تأثیری چندبعدی و پیچیده بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دارد. این نوع آموزش می‌تواند هم فرصت‌هایی برای تقویت انگیزه

بر اساس نتایج به دست آمده، پیشنهاد می شود برای بهبود آموزش مجازی از منظر انگیزی، اقداماتی همچون توانمندسازی معلمان در زمینه طراحی آموزشی انگیزه بخش، استفاده متعادل از مشوق های بیرونی، تقویت تعامل معلم و دانش آموز و بهره گیری از ارزشیابی های فرایندمحور در دستور کار قرار گیرد. همچنین، ایجاد همکاری مؤثر میان خانواده و مدرسه می تواند نقش مهمی

در حمایت از انگیزه یادگیری دانش‌آموزان در محیط‌های آموزش مجازی ایفا کند. توجه به این پیشنهادها می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای کیفیت آموزش مجازی و تقویت انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان در نظام آموزشی شود.

۹. پیشنهادها برای پژوهش‌های آینده

با توجه به ماهیت توصیفی-تحلیلی پژوهش حاضر و تمرکز آن بر بررسی مفهومی اثر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از رویکردهای تجربی و میدانی استفاده شود تا یافته‌های نظری این مطالعه به صورت عینی مورد آزمون قرار گیرد. انجام پژوهش‌های کمی، نیمه‌آزمایشی یا ترکیبی می‌تواند به سنجش دقیق‌تر رابطه میان آموزش مجازی و ابعاد مختلف انگیزش تحصیلی کمک کرده و شواهد تجربی معتبری برای نتایج ارائه شده فراهم آورد. همچنین، استفاده از ابزارهای استاندارد سنجش انگیزش تحصیلی می‌تواند به تعمیم‌پذیری نتایج کمک کند.

از سوی دیگر، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی به بررسی اثر آموزش مجازی بر انگیزه یادگیری در مقاطع تحصیلی مختلف بپردازند. انگیزش تحصیلی در دوره‌های ابتدایی، متوسطه و متوسطه دوم دارای ویژگی‌ها و سازوکارهای متفاوتی است و واکنش دانش‌آموزان به آموزش مجازی نیز می‌تواند متناسب با سن، سطح رشد شناختی و نیازهای روان‌شناختی آنان متفاوت باشد. بررسی این تفاوت‌ها می‌تواند به طراحی برنامه‌های آموزشی متناسب با هر مقطع تحصیلی کمک کرده و اثربخشی آموزش مجازی را افزایش دهد.

همچنین، انجام مطالعات تطبیقی میان آموزش مجازی و حضوری یا میان نظام‌های آموزشی مختلف می‌تواند زمینه‌ساز درک عمیق‌تری از نقاط قوت و ضعف آموزش مجازی از منظر انگیزشی شود. مقایسه تجربیات دانش‌آموزان در بافت‌های فرهنگی، اجتماعی و آموزشی متفاوت، می‌تواند به شناسایی الگوهای موفق و چالش‌های مشترک منجر شود. چنین مطالعاتی می‌توانند

مبنایی برای بهبود سیاست‌گذاری‌های آموزشی و توسعه رویکردهای انگیزه‌بخش در آموزش مجازی فراهم آورند.

منابع و مأخذ

الف) منابع فارسی

۱. خرمايي، سيف، ع. ا. (۱۳۹۶). بررسی رابطه انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. فصلنامه روان‌شناسی مدرسه، ۵ (۲)، ۴۵-۶۲.
۲. حسینی، م. (۱۳۹۷). آموزش الکترونیکی: مبانی، اصول و کاربردها. تهران: سمت.
۳. رحیمی، م.، محمدی، کریمی، ف. (۱۴۰۰). بررسی چالش‌های آموزش مجازی از دیدگاه دانش آموزان و معلمان. فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ۱۷ (۳۳)، ۸۵-۱۰۴.
۴. سيف، ع. ا. (۱۳۹۹). روان‌شناسی پرورشی: روان‌شناسی یادگیری و آموزش (ویرایش هفدهم). تهران: دوران.

ب) منابع لاتین

۱. Allen, I. E., & Seaman, J. (۲۰۱۷). Digital learning compass: Distance education enrollment report ۲۰۱۷. Babson Survey Research Group.
۲. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (۲۰۰۰). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. Contemporary Educational Psychology, ۲۵(۱), ۵۴-۶۷. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
۳. Elliot, A. J., & Murayama, K. (۲۰۰۸). On the measurement of achievement goals: Critique, illustration, and application. Journal of Educational Psychology, ۱۰۰(۳), ۶۱۳-۶۲۸. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.100.3.613>

۴. Hill, N. E., & Tyson, D. F. (۲۰۰۹). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment. *Developmental Psychology*, ۴۵(۳), ۷۴۰-۷۶۳. <https://doi.org/10.1037/a0015362>
۵. Keller, J. M. (۲۰۱۰). *Motivational design for learning and performance: The ARCS model approach*. Springer.
۶. Moore, M. G., Dickson-Deane, C., & Galyen, K. (۲۰۱۱). E-learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same? *The Internet and Higher Education*, ۱۴(۲), ۱۲۹-۱۳۵. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2010.10.001>
۷. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (۲۰۲۰). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, ۶۱, ۱۰۱۸۶۰. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>
۸. Schunk, D. H., Meece, J. L., & Pintrich, P. R. (۲۰۱۴). *Motivation in education: Theory, research, and applications* (۴th ed.). Pearson.
۹. Wigfield, A., & Eccles, J. S. (۲۰۰۰). Expectancy-value theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, ۲۵(۱), ۶۸-۸۱. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1010>

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معنای هفتمین همایش ملی بی‌زوهتر ها علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

اگانت ایثا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲
Ghanonyar@YAHQ.COM

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی - سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

هفتمین همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین (ایجاد برگزین کننده: بنیاد علمی قانون ساز - آموزش و پرورش و سپاه پاسداران کرمانشاه) ۱۳۰۳